

Drie nieuwe Knipscheerboeken

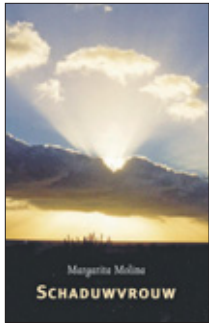

Frank Knipscheer is al 40 jaar lang een belangrijke promotor van literatuur van onze eilanden.
FOTO HARRY VAN KESTEREN

'Schaduwvrouw', 'Duizend leugens bruidstaart' en 'De terugkeer van Ricardo Bonifacio'

Uitgeverij In de Knipscheer heeft in Nederland de naam de uitgever te zijn van Nederlandse postkoloniale literatuur. Dat is gedeeltelijk waar. De uitgever heeft een uitgebreid aanbod Nederlandstalige en vertaalde literatuur waaronder postkoloniaal werk, maar ook veel prachtige boeken over muziek. Ernst Jansz, leadzanger van de Nederlandse popgroep Doe Maar heeft zich ontpopt als schrijver en kwam kortgeleden uit met een door Knipscheer uitgegeven boek waarin de door Jansz vertaalde en gezongen teksten van Nobelprijswinnaar Bob Dylan.

DOOR ERIC DE BRABANDER

Walter Palm interviewde Chesley Rach over zijn deburoman 'De terugkeer van Ricardo Bonifacio'.
FOTO'S JUDITH HEINSHN

E r zijn meerdere uitgevers met Indische, Antilliaanse en Surinaamse auteurs in het Knipscheerbestand. Maar dat neemt niet weg dat Franc Knipscheer - die 40 jaar geleden de uitgeverij met zijn overleden broer Jos opstartte, tezamen met zijn vrouw en zijn team - tot op heden de belangrijkste promotor is van literatuur van onze eilanden. Zonder de inzet van deze bezielen mensen waren Antilliaanse schrijvers van naam in Nederland nooit uitgegeven. In ons overzeese gebiedsdeel, Nederland wel te verstaan, is de culturele interesse voor de Caribische eilanden jarenlang onder de maat geweest. Dat zal te maken hebben met de golf negatieve informatie over corruptie en misdaad in de Nederlandse media. Ook de Caribische litera-

tuur speelde tweede viool. Mensen als Franc Knipscheer hebben zich jaar in jaar uit hard gemaakt om de nieuwsgierigheid bij de Europese rijksgenoten naar onze literatuur erin te houden. Wat mij betreft verdient Franc daarvoor een lintje. Een nominatie voor de Boeli van Leeuwen of de Cola Debrotprijs zou naar mijn mening niet ontbreken zijn. Dit jaar verscheen er wederom een aantal boeken uit een windstreek waaruit ik er drie gekozen heb om te bespreken.

Schaduwvrouw

'Schaduwvrouw' van Margarita Molina is een in de ik-vorm geschreven boek van bijna 300 bladzijden met sterk autobiografische kenmerken. Beschrijvingen van gebeurtenissen en seksuele escapades zijn zo intens dat ik vermoedde dat Mar-

garita Molina een pseudoniem was. Franc Knipscheer bevestigde dit en wilde alleen vermelden dat het een auteur op gevorderde leeftijd betrof, die na de Tweede Wereldoorlog als journalist naar een krant haar brood verdiende, op Curaçao belandde en een uitzonderlijk veelzijdig en kosmopolitisch leven opbouwde. Hij zei dat hij in zijn loopbaan als uitgever geleerd heeft niet te veel te vragen, zeker niet over de inhoud van de aangeboden manuscripten, in hoeverre deze 'fictief' zijn of gebaseerd op eigen ervaringen. „Dat is ook niet belangrijk voor de lezer”, zegt hij. „Elke roman heeft autobiografische aspecten, het is nutteloos daarnaar te gaan zitten zoeken.”

Schaduwvrouw is een strak gecomponeerd boek dat de lezer meesleept van Nederland naar Curaçao, terug naar Nederland en weer naar ons eiland, in een tijdsbestek van de beginjaren 60 tot eind jaren 80. De tekst wordt met regelmaat afgewisseld met gedichten, waartoe hij zo dadelijk meer. De hoofdpersoon, Ma, is in 1960 een jonge getrouwd vrouw die er een minnaar op nahoudt. Deze minnaar vertrekt als kortverbijder naar Curaçao waar ze hem regelmatig zoekt. Het eiland beïnvloedt haar leven drastisch, zeker als ze daar iets krijgt met Roy, een Curaçose voordrachtskunstenaar en dichter. Voor hem koestert ze een alles verterende liefde. De relatie is van zulke hevigheid dat deze op een zacht piëze gezet moet worden om niet te barsten. Ze vertrekt van het eiland. Uiteindelijk vindt Ma in Nederland rust bij Sven, die dezelfde interesses met haar deelt. Met hem reist ze de halve wereld over en

bestudeert ze de cultuur van andere volkeren. Ze beschrijft dit als de gelukkigste tijd van haar leven. Samen met Sven gaat ze terug naar Curaçao en haart daar, ver van de drukte van de stad, bij het dorpie Westpunt een vervallen huisje, dat Sven omtoevt tot een kleurigrijk vak van bezinning en rust.

Bij dit deel van het boek aangekomen besluit ik nogmaals na te denken over het boek. Het gaat om een knap stukje literatuur heeft afgeleverd, een boek dat het lezen meer dan waard is.

Duizend leugens bruidstaart

Diana Lebacs is het bekendst als auteur van kinderboeken, als voordrachtskunstenaar en actrice. Voor het jeugdboek *Nancho van Bonaire* ontving ze in 1976 de Zilveren Griffel. Naast de kinderboeken schreef Lebacs ook gedichtenbundels en boeken voor volwassenen, waarvan het pas uitgekomen 'Duizend leugens bruidstaart' het laatste is.

Het boek speelt zich af in een dorp in een niet nader te benoemen land waar Skylar samen met zijn alleenstaande moeder een eenzaam bestaan leidt. Skylar is geïnteresseerd maar gaat ook naar school, waar zijn bijzondere leerkrachten de schoolmeester Jair opvallen. Jorge, de vader van Skylar, heeft het gezin verlaten en is een aantal jaren daarvoor vertrokken naar het welvarende buitenland. Sindsdien heeft hij niets meer van zich laten horen. Skylar weet zijn moeder over te halen samen met hem op zoek te gaan naar Jorge. Een bevriende grenswachter helpt Skylar en zijn moeder die Naïma heet, 's nachts de grens over en zorgt voor vervoer van de illegale im-

migranten naar de dichtbijzijnde stad, een stad waar ook een tante van Skylar woont en die het opvang. Het welvarende land is voor Skylar de bodem waarop hij zijn intellectuele kwaliteiten kan ontwikkelen. Hij krijgt een sporteurs en stuuder uiteindelijk af aan de rechtshogeschool. Na een jarenlange zoektocht naar zijn vader ontmoet hij hem uiteindelijk als toehoorder in een zaal waar Skylar een lezing houdt.

Diana Lebacs heeft, naar het zich laat aanzien, haar uiterste best gedaan de locatie waar het verhaal zich afspeelt onbepaald te laten. Ze bereikt daarmee dat de thematiek en de probleemstellingen die ze beschrijft iets universeels krijgen. Tegelijkertijd is de sfeer van het boek sprookjesachtig. Ik dwaalde over de bladzijden rond, me een voorstelling makende van het geschrevene. Dan was ik op een spirituele reis door het platteland van Colombia of Paraguay dan in Iran of Turkije. Dat was de wereld waarin Skylar zijn transitie maakt van een puber naar een succesvolle jongvolwassene en waarin hij zijn seksualiteit ontdekt.

Diana Lebacs scheidt met *Duizend Leugens Bruidstaart* een niet bestaande wereld, tegelijkertijd een herkenbare wereld, een wereld vol verwijzingen naar de onze, vol parallellen met onze interrelationele problemen, politieke verikkelingen en de impact die deze hebben op de individuele mens. Een roman over liefde en ontvrou, over vergerving en verlies. Met *Duizend Leugens Bruidstaart* heeft Lebacs een interessante bijdrage geleverd aan de moderne Curaçose literatuur.

De terugkeer van Ricardo Bonifacio

Een verrassing is de deburoman van Chesley Rach: *'De terugkeer van Ricardo Bonifacio'*. Chesley kent ik vanaf de middelbare school. Na die tijd zijn we beiden ons weegs gegaan en, ruim 45 jaar na dato, ontmoette ik hem weer, nu als schrijver. Geboren en getogen op Curaçao vertrok hij, zoals zoveel anderen, naar Nederland.

Hij studeerde stedenbouwkunde aan de TU Delft en was daarna enige jaren werkzaam op Curaçao om uiteindelijk zijn voorgedrag te vestigen in Rotterdam. Hij studeerde stedenbouwkunde aan de TU Delft en was daarna enige jaren werkzaam op Curaçao om uiteindelijk zijn voorgedrag te vestigen in Rotterdam. Hij studeerde stedenbouwkunde aan de TU Delft en was daarna enige jaren werkzaam op Curaçao om uiteindelijk zijn voorgedrag te vestigen in Rotterdam. Hij studeerde stedenbouwkunde aan de TU Delft en was daarna enige jaren werkzaam op Curaçao om uiteindelijk zijn voorgedrag te vestigen in Rotterdam. Hij studeerde stedenbouwkunde aan de TU Delft en was daarna enige jaren werkzaam op Curaçao om uiteindelijk zijn voorgedrag te vestigen in Rotterdam.

die onuitsproken blijven. Vaak zijn ze het sop van de kool niet waard, uiteindelijk zijn het allemaal maar mensen. Maar in het geval van Ricardo's familie zijn de gebeurtenissen zo heftig geweest dat de haat, nijd en jaloezie die overgebleven is, allesvermijgend blijkt. Ricardo wordt er nu, als volwassen man, in ondergedompeld tegen wil en dank. Zijn kersverse relatie met Marlies is hier niet tegen bestand. Ricardo zelf ook niet, hij belandt in een 'Boelians' wereld, vol zware gal, eenzaamheid en uitzichtloosheid, terwijl hij geconfronteerd wordt met de demonen uit zijn verleden. Zijn gescheiden ouders blijken anderen te zijn dan dat hij altijd gedacht had. Tijdens het carna-

val, subliem gebruikt als metafoor voor het louteringsproces waar Ricardo doorheen gaat, komt hij met zichzelf in het reïne. De roman meandert vanaf de eerste bladzijde traag door de familiehistorie heen. Op de helft is er een versnellend merkbaar, als een rivier die door een ondiepe bedding moet, totdat hij sneller en sneller begint te lopen op weg naar de waterval, de waterval die zo hard nodig is om alle vierzigheid van Ricardo af te spoelen zodat hij zijn leven uit de brokstukken weer kan opbouwen. Chesley Rach moet de werken van Boeli van Leeuwen en Tip Marugg goed tot zich genomen hebben. Keer op keer vallen de overeenkomsten op, in de traditie van de Antilliaanse literatuur. Als mij gevraagd zou worden welke muziek bij de verfilmden versie van dit boek zou passen, dan zou ik geen moment aarzelen. Het 'Adagio for Strings' van de twintigste eeuwse Amerikaanse componist Samuel Barber. Het adagio begint in een rustige mineur en glijdt steeds sneller naar een gaande climax, waarna de beginakkorden, als een pleister op de wonde, herhaald worden.

Chesley Rach heeft een knappe deburoman geschreven, hier en daar naar mijn smaak wat te detaillistisch. Maar de slotakkoorden van dit boek maken dat helemaal goed. Van de ze schrijver verwacht ik meer in de toekomst.

Chesley Rach signeert zijn deburoman.

Peter de Rijk interviewt Diana Lebacs.